

Een rondje langs de velden

In de verhalenbundel 'Een rondje langs de velden' nemen we u mee in de vraagstukken in het basisonderwijs en hoe onze partner Sandra Loos daarmee aan de slag gaat. Vaak gaat het daarbij om thema's als:

- *Anders organiseren van onderwijs;*
- *Procesbegeleiding bij onderwijs- en teamontwikkeling;*
- *Lesson study en coaching m.b.v. filmen en observaties;*
- *Optimaliseren van kwaliteitszorg.*

Wat altijd in deze trajecten voorop staat is: leren van en met elkaar, aansluiten bij de ontwikkelkracht van het team en onderwijsprofessionals leren om het zelf te gaan doen.

Hoe De Duinsprong stap voor stap werkt aan de doorgaande leerlijn

Werken vanuit doelen en leerlijnen. Het kind stap voor stap volgen in zijn ontwikkeling. Beter aansluiten bij de verschillende onderwijs-

behoeften. Basisschool De Duinsprong in Drunen is volop bezig dit om te zetten in concrete uitwerkingen. Directeur Heidi Smits neemt ons mee in het ontwikkelproces van 'haar' school. "We willen meer denken en werken vanuit het kind in plaats vanuit de methode."

Eigenlijk hoef je Heidi geen vraag te stellen. Gedreven vertelt de school-directeur over de ontwikkelingen en vernieuwingen op De Duinsprong. Over de overstap van Cito-toetsing naar het IEP Leerlingvolgsysteem ("IEP vergelijkt kinderen niet met een landelijk gemiddelde maar vergelijkt leerlingen met zichzelf"). Over de focus op de individuele groei van het kind ("We willen ons onderwijs zo gaan organiseren dat ieder kind ervaart dat hij of zij stapjes zet en groeit"). Over leren van en met elkaar als beslissende factor in veranderprocessen ("Kinderen leren van en met elkaar maar leraren ook!").

Werken vanuit doelen en leerlijnen

De missie van de school - een van de uitkomsten van het visietraject dat het team eerder doorliep - vat samen waar De Duinsprong voor gaat: 'ruimte om te groeien, ruimte om jezelf te zijn'. Heidi: "In lijn met onze missie en visie willen we hier de groei van kinderen zien, cognitief en sociaal-emotioneel. We willen het maximale halen uit onze leerlingen, inclusief de 'plus'-leerlingen, en uit de leerlingen die meer nodig hebben. Dat doe je niet door alleen maar klassikaal les te geven, wél door het kind leerstof aan te bieden waar het aan toe is. We spraken hier met elkaar de ambitie uit om te gaan werken vanuit doelen en leerlijnen en meer groepsdoorbrekend te gaan werken. In de coronatijd kwam dat proces echter grotendeels stil te liggen. Kinderen en leraren moesten in hun eigen groep blijven of er was thuis online-onderwijs. Het ontwikkelproces om te komen tot een doorgaande leerlijn stagneerde."

Heidi Smits

Veranderproces

Hoe verder? Met het MT van de school werd besloten om het veranderproces van werken vanuit doelen en leerlijnen door te starten met externe begeleiding. Via KPC Groep kwam adviseur Sandra Loos in beeld. Heidi: "Ik heb veranderprocessen genoeg doorlopen maar het is soms belangrijk dat een ander meekijkt zodat je geen blinde vlekken hebt en je andere perspectieven krijgt. Sandra past met haar expertise en werkwijze precies bij deze vraag en bij wat wij nodig hebben. Ze is niet iemand die even komt vertellen hoe 't moet. Nee, er komt iemand met ons meekijken. Iemand die ons meer op weg komt helpen en vertrouwen geeft in het eigen kunnen van mensen."

Sandra verzorgde twee studiedagen voor het hele team over hoe je opbrengst-gericht en doelgericht kunt werken met leerlingen. "Dat was zeker van waarde", vertelt Heidi, "voor de mindset van de leraren". "Sandra spiegelde ons. Waar staan jullie? Waar wil je naar toe? Wat is de stip op de horizon? Sandra betrok het team en legde de verantwoordelijkheden op de juiste plek. En heel belangrijk: er was een echte klik tussen het team en haar."

Rekenonderwijs

Bij het werken met leerlijnen gaf De Duinsprong voorrang aan het rekenonderwijs. Heidi: "We wilden dit proces niet langs alle kanten aanvliegen. Het moet ook behapbaar zijn voor leerkrachten. Waarom we voor rekenen kozen? De rekenlijnen van het SLO zijn heel helder. Je hoeft ze niet te bedenken. Ze zijn goed beschreven. De vraag aan het team was: ga meer vanuit die leerlijnen denken en je onderwijs organiseren in plaats vanuit de methode."

Na de eerste studiebijeenkomst met Sandra bedachten de leerkrachten zelf ideeën om gericht aan de leerlijn rekenen te werken en zijn proeftuinen opgezet. Hierin wordt geëxperimenteerd op basis van de ideeën. Zoals in groep 5/6. Daar zijn leerlingen anders ingedeeld en zitten sterkere en zwakkere leerlingen bij rekenen gemengd door elkaar. Heidi: "Daarmee creëer je het effect van de zone van naaste ontwikkeling en kunnen leerlingen meer van en met elkaar leren."

Sandra liet de leerkrachten aan elkaar hun ideeën presenteren en pitchen. De leraren gingen bij elkaar op bezoek in de proeftuinen en deelden hun observaties met elkaar. Ook Sandra kwam observeren.

Heidi: "Het had een groot effect toen de leraren van elkaar hoorden wat er in de diverse groepen allemaal gebeurt. Ze zien nu ook de noodzaak in van collegiale consultatie. Niet alleen bij het eigen leerjaar maar ook bij andere leerjaren. We hebben absoluut stappen gezet bij het meer samen werken aan het ontwikkelingsgericht werken. De neuzen staan dezelfde kant op."

Lat iets hoger leggen

Samen. Dat woord loopt als een rode draad door het verhaal van De Duinsprong. Van een school waar klassikaal en met het verlengde instructiemiddel werd gewerkt is het team collectief onder weg naar onderwijs dat meer flexibel meebeweegt met wat kind nodig heeft om te groeien. "Wat onze boodschap aan ouders is? We volgen jouw kind stap voor stap. En bieden leerstof aan waar jouw kind aan toe is. En we dagen jouw kind uit door de lat net iets hoger te leggen. En als dat te hoog is, dan leggen we hem iets lager."

Borgen en verder bouwen

Heidi is ervan overtuigd dat de bal verder blijft rollen. "We gaan de komende pakweg drie jaar toe naar onderwijs waarin de leer- en ontwikkelingslijnen van het kind centraal staan en we deels groepsoverstijgend werken. Dat is onze stip. Met de focus op rekenen. We hebben afgesproken dat Sandra de werkgroep opbrengstgericht werken nog een paar keer begeleidt om te borgen dat we de opbrengsten van dit veranderproces vastleggen en vasthouden. We doen dit proces als team. Hier op De Duinsprong gaan we schoolbreed die doorgaande leerlijn samen neerzetten. Stap voor stap."

Drie vragen aan Sandra Loos

Vraag 1 **Wat waren in dit traject de vertrekpunten voor de ondersteuning en waarom juist deze?**

“Het ging in dit traject over ondersteuning bij het creëren van een doorgaande lijn bij het kindgericht werken en vormgeven van het onderwijs. De school heeft een heldere visie geformuleerd, maar in de praktijk bleek dat de uitvoering daarvan in de verschillende leerjaren anders werd vormgegeven. Essentieel was om in het grote team met veel ervaringen en meningen de neuzen dezelfde kant op te krijgen.”

Vraag 2 **Wat heeft het team door dit traject nu concreet in handen gekregen?**

“Het team heeft tijdens de eerste studiebijeenkomst een stip op de horizon in het 9-veldenmodel gezet en vervolgens een proeftuin uitgewerkt over hoe men kijkt naar het organiseren van leren en groeperen van kinderen bij het rekenen. Daarna hebben enkele teamleden onder mijn leiding de rekenproeftuinen geobserveerd. Deze observaties zijn gedeeld met het team. Daardoor kreeg men zicht op zaken die goed gaan en heeft men de kansen om de doorgaande lijn verder te optimaliseren uitgewerkt in een volgende proeftuin.”

Vraag 3 **Was er een moment in dit traject dat je dacht: hier doen we het voor!?**

“Tijdens de nabespreking van de observaties kon de stuurgroep de kansen voor verbetering zelf al benoemen. We hebben deze kansen samen verdiept en tijdens de tweede studiebijeenkomst zijn ze door de stuurgroep zelf teruggekoppeld aan het gehele team. Mooi om zo'n grote mate van betrokkenheid te ervaren. Dit team heeft van mij kleine zetjes nodig gehad en vliegt dan meteen zelfstandig door. Dat is voor mij ook echt genieten!”

Meer weten?

www.kpcgroep.nl/sandraloos

We bouwen de brug terwijl we erover lopen

Wat staat ons als team te doen als we kindgericht willen werken? Deze vraag stelde speelleercentrum De Oversteek in het Brabantse Liempde zich. De antwoorden zijn zichtbaar en merkbaar aan het

worden. In gesprek met directeur-bestuurder Irene Verbeet. "Als team zijn we samen op weg en zoeken we naar bewandelbare paden. Elke keer maken we een stapje vooruit."

De ambitie om kindgericht te werken kwam niet uit de lucht vallen, vertelt Irene. "Dit proces zijn we sinds 2020 hier gaan lopen met elkaar. Met allereerst een grondige analyse. We hebben onze doelgroep en ons onderwijs nauwkeurig in beeld gebracht. Daaruit bleek dat de basis goed op orde was, maar ook dat er wat aandachtspunten waren op sociaal-emotioneel gebied die deels te maken hadden met de over- en ondervraging van kinderen. We gaven onszelf de opdracht: we willen meer kindgericht gaan werken."

Ontwikkellijnen

Die ambitie is nauwkeurig uitgewerkt op De Oversteek (ca. 350 kinderen; 35 leerkrachten en ondersteunende medewerkers). Achter de deuren van het speelleercentrum gaan twee organisaties schuil die samenwerken vanuit één pedagogische visie: kinderopvangorganisatie Humankind en basisschool De Oversteek. Binnen het kindgericht werken zijn 4 ontwikkellijnen uitgezet: 1. pedagogische basishouding ('leren is een actie van het kind'); 2. levendig thematisch onderwijs; 3. werken vanuit doelensets (cruciale doelen, basisdoelen, verrijkende doelen) en leerlingen clusteren op doelniveau en instructie in kleine groepen; 4. vergroten van betrokkenheid, eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van kinderen. Deze lijnen moeten als scharnieren in elkaar grijpen, blijkt uit het gesprek. Een voorbeeld. De wereldoriëntatie-methode en de leesmethodes zijn gekoppeld aan elkaar. Irene: "Alle teksten, boeken, verhalen, alle wereldoriëntatielessen draaien van vakantie tot vakantie rond één bepaald thema. Zo grijpt het in elkaar."

Groei van het kind

Gaandeweg het gesprek met Irene ontrolt zich als belangrijke rode draad het belang van doordacht veranderen en ontwikkelen. Het gaat op De Oversteek om de stip op de horizon én om concrete doelen. Om visie én om uitvoering. Om uitproberen én om borgen. Die benadering werpt ook zijn vruchten af, daarover later meer. Wat Irene verder wil benadrukken: De Oversteek werkt kindgericht, maar biedt géén individueel onderwijs. "Binnen onze mogelijkheden kijken we echt naar kinderen en de groei van het kind ten opzichte van zichzelf. We zijn er niet op uit om kinderen met anderen te vergelijken. Wel: hoe heb jij je ontwikkeld ten opzichte van de vorige keer dat wij hier samen zaten?" Dat verklaart ook de keuze voor het leerlingvolgsysteem IEP. "IEP past bij onze visie op leren en ontwikkelen en vergelijkt het kind met zijn eigen ontwikkeling en kijkt verder dan de taal- en rekenontwikkeling", legt Irene uit.

Irene Verbeet: directeur-bestuurder van De Oversteek: "We gaan als team samen op weg en zoeken naar bewandelbare paden en elke keer maken we een stapje vooruit in onze schoolontwikkeling."

Groepsdoorbrekend werken

Wat leerkrachten vooral leren is "hun handen vrij te spelen", merkt Irene op. "Dat is nodig om met een klein groepje of met een kind aan de slag te kunnen. Essentieel hierbij is het vergroten van de zelfstandigheid van de kinderen en de leerkracht-afhankelijkheid langzaam wat af te bouwen." Met een trotse ondertoon vertelt Irene over de wijze waarop zorgvuldig gedoseerd groepsdoorbrekend wordt gewerkt ("en dat kent een opbouwende lijn"), over de keuzes die leerlingen kunnen maken ("ga ik bij de uitleg van schrijven zitten of ga ik gewoon mijn eigen werk maken?") en de 'zelf-werk-woensdag' in de bovenbouw ("en aan het einde van de dag wordt geëvalueerd; wat ging er goed en wat ging er niet goed?"). Irene: "Het is op onze school én én. Leerlingen zitten dus niet de hele week in hetzelfde klasje en het onderwijs is niet altijd groepsdoorbrekend."

Elke keer een stapje vooruit

"We bouwen de brug terwijl we erover lopen." Deze oneliner van Irene vat in een notendop samen hoe De Oversteek ongebaande paden tegemoet treedt. Irene: "Het werkt niet om dit top-down te organiseren, een plan te bedenken en dat over het team uit te rollen. We hebben onszelf een doel gesteld, we gaan als team samen op weg en zoeken naar bewandelbare paden en elke keer maken we een stapje vooruit in onze schoolontwikkeling. Er is ook steeds meer openheid in het team en veiligheid om bij elkaar in de klas te kijken en met elkaar het gesprek aan te gaan over onderwijs en om nieuwe wegen te zoeken."

Onderbouwingen

Veranderen en ontwikkelen blijken stevig verankerd op De Oversteek. Een ontwikkelgroep - met hierin de mt-leden, de intern begeleiders en de innovatiecoördinatoren - bereidt de stappen voor. Bij het uitwerken van de plannen werkt de school met een 'ontwikkelcirkel' waarop alle veranderonderwerpen staan van de jaarkalender. Irene: "We stellen onszelf een doel en we onderzoeken dat heel goed. We kijken naar de wetenschappelijke onderbouwing én naar de praktijk onderbouwing. Hierna komen we in de fase van realisatie en gaan we het ook echt doen. Dat betekent ook dingen gewoon uitproberen: dit werkt wel, dat moet anders. Soms ga je op je bek. Ook dat is een onderdeel van leren met elkaar." Een onmisbaar 'bestanddeel' is eigenaarschap, merkt Irene op. "Als we kinderen zelfstandiger willen maken en eigenaar van hun eigen ontwikkeling, dan staat ons dat ook te doen in het team. De school is van ons allen. Dat zit helemaal in ons DNA."

De ontwikkelcirkel van De Oversteek.

De blik naar buiten

In januari 2020 startte Irene als directeur-bestuurder. Kort daarna kwam corona. "Ik had bij wijze van spreken net ieder een hand gegeven en kende net iedereen bij zijn of haar voornaam. Door corona werd alles anders en ontstond er een uitzonderlijke situatie. Het was eigenlijk crisis en als leider moet je er ook snel gaan staan en soms ook heel daadkrachtig optreden. Dat doet een ander beroep op je dan in een ontwikkelproces." Zeker als éénpitter is het, vertelt Irene, belangrijk om "de blik naar buiten te organiseren en expertise binnen te halen." Om die reden werkt De Oversteek bij dit ontwikkeltraject samen met KPC Groep in de persoon van Sandra Loos. Irene: "Sandra is vooral sparring-

partner voor ons. Ze reikt ideeën en handvatten aan. Sandra komt op veel scholen en heeft al veel gezien. Met haar inbreng kan ze ons boven ons eigen denkniveau laten uitstijgen. Op de 'kijkdagen' gaat Sandra de klassen in en hangt ze de 'peilstok' erin. Er lopen dan ook leerkrachten met haar mee die zich daarvoor aanmelden. Er is een open leercultuur hier."

Betere antwoorden en programma's

Kindgericht werken. Hoe pakken de ambities en doelen uit in de onderwijspraktijk? Irene: "Wat we hier zien is dat we steeds betere antwoorden en programma's hebben op ondervraging én overvraging."

Dit zorgt ervoor dat kinderen beter in hun vel zitten. Wat ik ook zie: de arrangementcijfers zijn sterk afgenomen. We kunnen meer als het gaat om passend onderwijs. Wat we ook merken: er zijn kinderen die meer zelfstandigheid aan kunnen en kinderen die daarin nog wat te leren hebben. Dat is maatwerk in de klas van de leerkracht. Het is niet zo dat we iedereen helemaal loslaten en het is niet zo dat iedereen bij het handje gehouden wordt. We leren kinderen hier zelf keuzes te maken en daar goed na over na te denken. Waar ben ik goed in en waar ben ik nog niet goed in? Hoe houd ik mijn

impulsen in bedwang en maak ik goede keuzes?"

Energie

De Oversteek is goed onderweg met kindgericht werken. De stip op de horizon? In 2025 wil de school werken met periodieke leergesprekken met kinderen en ouders. Irene: "Echt met het kind gaan zitten dus. Dit zien wij. Wat zie jij? Dat is een verdere stap in kindgericht werken. We zijn hier inderdaad ambitieus. Samen de schouders eronder zetten. Dat geeft heel veel energie."

Drie vragen aan Sandra Loos

Vraag 1 **Wat waren in dit traject de vertrekpunten voor de ondersteuning en waarom juist deze?**

"Het team van de Oversteek wilde leren doelgericht te werken (in kleine groepjes kinderen of 1 op 1) vanuit de doelensets die het team had gemaakt. Daarvoor is het essentieel dat de zelfstandigheid van kinderen werd vergroot en dat de leerkrachten hiervoor de ruimte gingen maken door handen vrij te spelen. Om dit te realiseren heb ik voorgesteld om tijdens studiebijeenkomsten en observaties samen met het team aan dit onderwerp te werken."

Vraag 2 **Wat heeft het team door dit traject nu concreet in handen gekregen?**

“Het team heeft geleerd om de zelfstandigheid en autonomie van de kinderen te vergroten door samen te reflecteren op het leerkrachthandelen en hier gerichte observaties op te doen. Tijdens studiebijeenkomsten hebben we o.a. ingezoomd op de leraar als coach en hebben we de doorgaande lijn rondom zelfstandig werken gevisualiseerd en op schrift vastgelegd in een borgboek. Het was mooi om te zien hoe we de doorgaande lijn mooi in beeld kregen.”

Teamleden presenteren de doorgaande lijn rondom zelfstandig werken.

Vraag 3 **Was er een moment in dit traject dat je dacht: hier doen we het voor?**

“Het team is zichtbaar gegroeid in het reflecteren en feedback geven op elkaars handelen als het gaat om het geven van richting, ruimte en ruggensteun aan de kinderen. Hier geeft men op een constructieve en opbouwende manier tijdens de studiebijeenkomsten met mij steeds een vervolg aan. Er melden zich nu spontaan leerkrachten aan die met mij samen willen gaan observeren bij collega's. Het leren van en met elkaar is voor mij een enorm belangrijke waarde in het leven en dus ook in mijn werk en ik vind het heel mooi als een team dit steeds meer gaat doen en zich hiervoor openstelt. Dat komt echt ten goede aan het onderwijs voor de kinderen.”

Leren van en met elkaar tijdens een feedbackronde op de ontworpen nieuwe proeftuinperiode die gericht was op het vergroten van de coachende rol van de leraar in ieder cluster.

Meer weten?

www.kpcgroep.nl/sandraloos

“Goud waard dat we nu de goede richting te pakken hebben”

School- en onderwijsontwikkeling is naast ambities bepalen vooral een kwestie van de mouwen opstropen. Afgelopen schooljaar zette het team van basisschool De Bijenkorf, met externe ondersteuning van Sandra Loos, stappen om beter aan te sluiten

bij de leervragen en -mogelijkheden van kinderen. In een collectief leerproces werd het onderwijs kritisch tegen het licht gehouden. Mede op basis van observaties betrad het team 'de plek der moeite'. Dit werpt onmiskenbaar zijn vruchten af, ziet directeur Danielle van Mierlo.

Onderwijs persoonlijker, betekenisvoller en interactiever maken. De Bijenkorf is een TOM-school. Een manier van werken om het onderwijs beter af te stemmen op de behoeften en talenten van elke leerling. Daarbij worden leerlingen binnen een stevige structuur van week- en dagplanningen groepsdoorbrekend gestimuleerd om zelfstandig te werken, keuzes te maken en problemen op te lossen door onderzoekend leren.

“We willen dat leerlingen meer eigenaar worden van hun leerproces en ze ook zo goed mogelijk voorbereiden op het voortgezet onderwijs”, vertelt Danielle van Mierlo. Sinds een jaar is ze directeur op deze relatief kleine basisschool in Wageningen (ca. 110 leerlingen; 14 teamleden). Ze stapte in op het moment dat onder de vorige interim-directeur een ontwikkelingstraject in gang was gezet was om het TOM-onderwijs steviger te verankeren en het onderwijs doelgerichter te maken. Twee ontwikkeldoelen waren gekozen door de toenmalige schoolleiding: een versterking van het didactisch

handelen en meer lading en betekenis geven aan unitonderwijs.

Blinde vlek

Danielle: “Onze ambitie hier is de individuele ontwikkeling van het kind meer centraal te stellen. Je moet dan integraal kijken naar je onderwijs: het werken met instructiegroepen, de rollen die leerkrachten vervullen, de samenwerking met onderwijsassistenten maar ook de structuur en cultuur van waaruit teamleden samenwerken. Bij TOM-onderwijs draag je als team namelijk gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van ieder kind.”

Daarin zit ook een aandachtspunt, merkt Daniëlle op. “Als collega’s lang met elkaar samenwerken kan er het gevaar ontstaan van blinde vlekken. Een neutrale blik van buiten is dan belangrijk. Sandra heeft het team geobserveerd, is bij collega’s in de les gaan kijken en maakte ook video-opnames. Waarom video? Beelden zeggen

meer dan woorden, je ziet wat er in de les gebeurt en voelt het effect. Dat filmen is natuurlijk best spannend en het riep ook aanvankelijk weerstand op. Sommige leerkrachten wilden het eerst niet. Maar Sandra legt niet op en is flexibel. Wie wil er dan wel? En bij wie niet wilde dat er gefilmd werd, kwam Sandra gewoon kijken. We zagen dat geleidelijk de koudwatervrees verdween en zo ontstond er meer openheid en transparatie.”

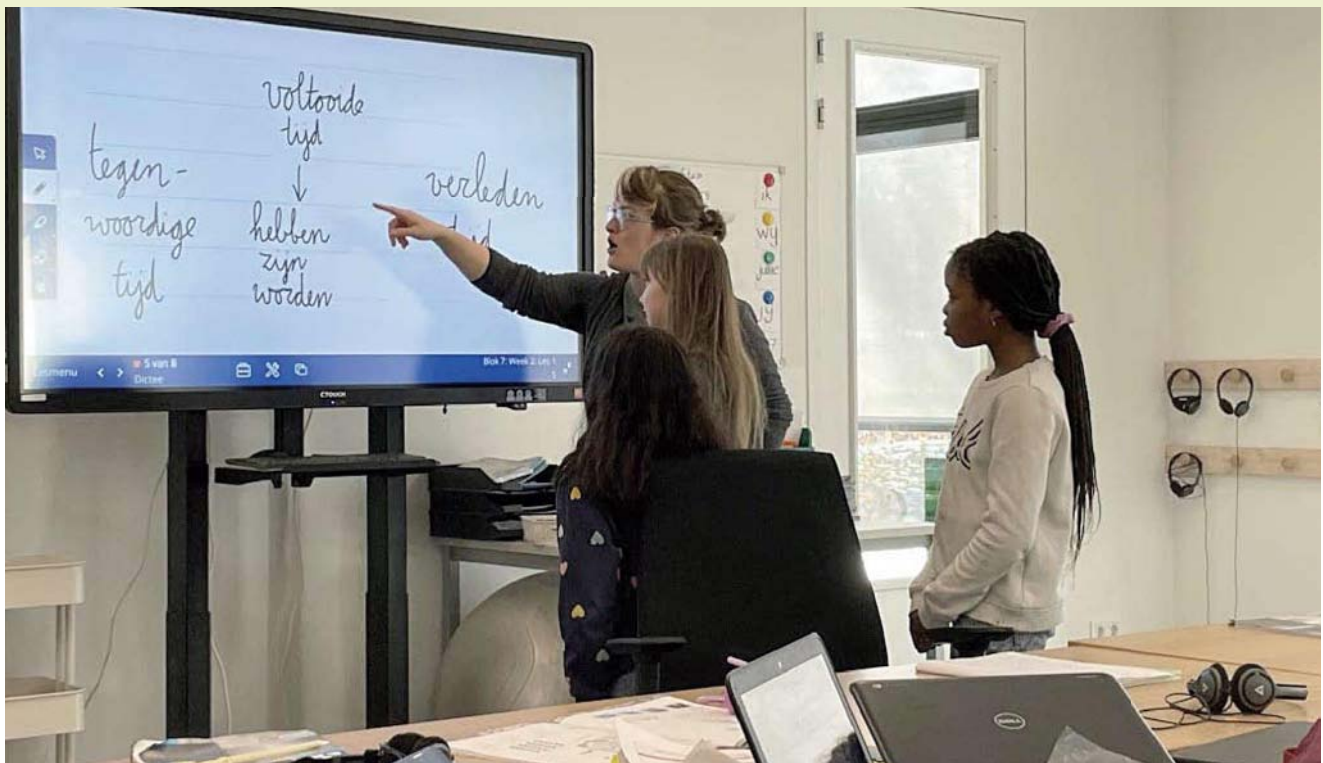
Didactisch vakmanschap

De lesbezoeken en (video)observaties maakten scherp dat er een slag te maken was in het doelgerichter werken met kinderen. Daarom kreeg het werken met de aanpak van EDI veel aandacht. Waar ook winst te boeken was: het ‘meer los-

laten van methode’. Dat is best spannend, vertelt Danielle. “De methode biedt houvast maar het is de leerkracht die vanuit didactisch vakmanschap moet aansluiten bij wat het kind echt nodig heeft en moet filteren wat het hoofddoel is van het instructiemoment en de les. We zagen dat de methode soms aangeeft dat je A moet doen, terwijl het kind aangeeft dat het B nodig heeft. En daar moet je als leerkracht voor open staan. Vakmanschap is boven de methode hangen en precies weten wat het kind moet weten en kunnen. Wat moet een kind van 1F precies beheersen? Daarvoor moet je didactisch goed onderlegd zijn.”

Collectieve en persoonlijke ontwikkeldoelen

Door het ontwikkeltraject is het zelfvertrouwen van leerkrachten en de samenwerking in het team versterkt, merkt Danielle op. “We hebben allemaal ‘ja’ tegen dit traject gezegd en door samen te leren is de kwaliteit van het team gegroeid. Er is veel meer een gezamenlijk doel.” Het door Sandra Loos begeleide traject (kernwoorden: versterking didactisch handelen; betere uitvoering van EDI en inplannen van korte doelgerichte instructies; doelen van de les centraal i.p.v. de methode; meer groepsdoorbrekend werken in de middagen) ging hand in hand met persoonlijke ontwikkeldoelen van de teamleden. Danielle: “Ik heb alle teamleden persoonlijke ontwikkeldoelen laten benoemen die aan dit traject gelinkt waren. Na een periode van 6 tot 8 weken ging ik opnieuw in gesprek hierover of ik ging zelf in de klas kijken. Hierdoor bleef het traject echt leven. Ook als Sandra er niet was.”

CITO-resultaten

Dat die aanpak zoden aan de dijk zet, ziet Danielle terug in de opbrengsten en de resultaten van de kinderen. "De betrokkenheid van de leerlingen is groter geworden bij hun eigen leren. Ze zien beter wat het doel is van een werkvorm of instructie en krijgen echt inzicht in wat ze moeten doen. En als ze dat niet inzicht niet hebben, kan daar meteen op geanticipeerd worden door het team. We zien de effecten ook terug in de CITO-resultaten. Groep 8 heeft alle 1F-doelen behaald. We scoren boven het landelijk gemiddelde. Voor een school als De Bijenkorf is dat heel knap. We zijn een basisschool met een behoorlijke schoolweging."

Lessons study

Met een flinke dosis tevredenheid kijkt Danielle terug op een schooljaar waarin het

team vaart heeft gemaakt met het implementeren van verbeteringen in de manier van werken. "Waar we als team heel blij mee zijn is dat we merken dat kinderen zich nog beter gezien en begrepen voelen. Dat doet iets met de intrinsieke motivatie van het kind. Je ziet plezier in het leren toenemen en dat frustraties wegvallen." En wat ziet ze in het team? "De leerkracht wordt zelfverzekerder en er is een sterker teamgevoel. We hebben nu dezelfde doelen en we willen op dezelfde manier onze lessen vormgeven. Dit traject heeft echt iets met de cultuur en samenwerking gedaan." Ook hierin speelden Sandra's acties een rol, legt Danielle uit. "Door lessons study hebben we samen met Sandra lessen voorbereid. Het voordeel hiervan is dat je met zijn allen meedenkt en je vragen gaat delen. En dat anderen dan komen met ideeën. 'Hé, daar had ik helemaal niet aan gedacht!' Je kunt elkaar mooi aanvullen en ontdekt elkaars kwaliteiten."

Lerende cultuur

Die lerende cultuur vasthouden, dat is meteen ook dé uitdaging voor de toekomst. "Eigenlijk gaat het om één vraag die je steeds als team moet stellen: wat hebben onze kinderen nodig? De komende jaren willen de kwaliteit van ons onderwijs goed borgen. Ook als we nieuwe leer-

krachten krijgen. We willen de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerlingen verder versterken en hen nog meer laten werken vanuit hun eigen leer- en ontwikkeldoelen en hun motivatie. Dat vraagt om flexibel georganiseerd onderwijs dat meebeweegt. Dit traject heeft de school in de goede inrichting geholpen. Dat is goud waard."

Drie vragen aan Sandra Loos

Vraag 1 *In dit traject heb je sterk ingezet luisteren en observeren. Waarom heb je daar veel nadruk op gelegd?*

"Een passende benadering vinden begint voor mij altijd met het scherp analyseren van de context en het aansluiten op behoeften en vragen. En die context veranderde op De Bijenkorf. Snel na het intakegesprek van het traject vertrok de directeur. Daarom heb ik in nauw overleg met de toenmalige interim-directeur en later ook met de huidige directeur Daniëlle het oorspronkelijke traject tegen het licht gehouden, opnieuw op maat gemaakt en in lijn gebracht met de stip op de horizon en de weg daarnaartoe. Uiteraard heb ik daarbij heel goed geluisterd naar de wensen en behoeften van directeur én team. Dat helpt enorm om draagvlak te creëren en te behouden. Ik kom nooit om een standaard hapklaar traject bij een team uit te rollen. Daar geloof ik ook niet in. Dat voorkomt ook dat een verandertraject zelf onderwerp van interne tegenstellingen wordt. Ik maak altijd een traject op maat, afgestemd op de vragen die leven, want anders heeft een begeleidingstraject wat mij betreft geen kans van slagen. Goed luisteren, vragen stellen en observeren in de school zijn hierbij voor mij altijd belangrijke vaardigheden en acties om in te zetten. Op De Bijenkorf heeft dit goed geholpen om aan te blijven sluiten bij de vragen en behoeften die leefden in het team en om echte betrokkenheid te krijgen bij het traject."

Vraag 2 *Je ging naast de leerkrachten staan onder meer met Lesson Study. Wat was de impact hiervan?*

“De leerkrachten zijn gewend geraakt om samen een instructie voor te bereiden met daarin verwerkt de uitgangspunten van EDI. Ze gaan hierover met elkaar in gesprek en evalueren samen de instructies om ze op die manier verder aan te scherpen. Vooral het leren van elkaar en het kijken bij elkaar o.a. met behulp van videobeelden van de instructies is veel meer vanzelfsprekend geworden en ingebed in de manier van werken. Dat zorgt voor een cultuur waarbij samen leren en samen kijken naar wat kinderen echt nodig hebben gangbaar is. Op dat vlak heeft het team van De Bijenkorf stevige stappen gezet.”

Vraag 3 *Welke veranderingen en vernieuwingen zijn in jouw ogen mogelijk gemaakt door het samen leren?*

“Het versterken van het unitonderwijs heeft een krachtige impuls gekregen. Samen hebben we ingezoomd op wat deze TOM-school doet met de units en in hoeverre daarin een doorgaande lijn zichtbaar was of nog zichtbaarder kon worden gemaakt. Het team voert nu over de kwaliteit van de instructies gezamenlijk gesprekken en kijkt goed naar de inzet van de diverse functionarissen binnen het team om de goede dingen met de kinderen te doen. Er worden op een efficiënte wijze doelgerichte en kwalitatief goede instructies gegeven. Dat is zichtbaar in de hele school. De resultaten die zijn bereikt op basis van samen kijken, leren én doen zorgen tegelijkertijd voor veel energie voor de verdere ontwikkeling van het onderwijs op De Bijenkorf.”

Meer weten?

s.loos@kpcgroep.nl

www.kpcgroep.nl/sandraloos

Hoe het so-team basisonderwijs van Zuiderbos het didactisch handelen versterkt

*Hoe versterken we naast de didactische analyse het didactische handelen? Wat hebben we dan als team te doen? Sleutelvragen voor het so-team **basisonderwijs van Zuiderbos**, een gespecialiseerde school voor basis- en voortgezet onderwijsniveau. In het schooljaar 2023-2024 zijn belangrijke stappen gezet om het didactisch handelen verder aan te scherpen. Met teamleren als cement, zo blijkt uit het gesprek met teamleider Jessica van Wanrooij.*

“Er ligt nu een sterk fundament om instructies doelgerichter en efficiënter vorm te geven, beter aan te sluiten bij de niveaus en behoeften van leerlingen en de leerlingen betere feedback te geven.”

Zuiderbos is een gespecialiseerde onderwijsorganisatie in het onderwijs-landschap. De school richt zich op leerlingen met psychiatrische problemen of het vermoeden daarvan. Kinderen met een normaal IQ bij wie de ontwikkeling door hun ingewikkelde problematiek verstoord of gestagneerd is geraakt. Voor die doelgroep is Zuiderbos een cruciale setting. Andere opties zijn er voor de kinderen die op Zuiderbos komen nagenoeg niet. Verwijzingen komen uit meer dan 15 samenwerkingsverbanden. De school stelt alles in het werk om te voorkomen dat leerlingen thuis komen te zitten.

Speerpunt

We spreken met Jessica van Wanrooij. Sinds enkele jaren is ze teamleider basisonderwijs. Daarvoor was ze leidinggevende op de havo-afdeling van het vso van Zuiderbos in Vught. Zorgvuldig schetst de teamleider het waarom, wat en hoe van de stappen die haar team dit schooljaar zette. In dit gesprek zal ze met name inzoomen op het versterken van het didactisch handelen. Een thema dat een belangrijk speerpunt is van de ontwikkelagenda van het team. De uiteenlopende en complexe ondersteuningsbehoeften van de leerlingen stellen de leerkrachten en

leerkrachtondersteuners voor belangrijke uitdagingen.

Jessica: “We zijn hier pedagogisch, zo mag ik stellen, echt heel sterk. Tegelijkertijd willen we alles uit de kast halen om de leerlingen die hier zijn of naar ons verwezen worden te laten groeien, cognitief en sociaal-emotioneel. We werkten hier al met het EDI-model en dat wilden we verdiepen. Van het team wordt naast pedagogische kwaliteiten ook in didactisch opzicht veel gevraagd. Pedagogiek en didactiek zijn met elkaar verknoot.” De metafoor die Jessica hanteert om haar woorden kracht bij te zetten is die van de weegschaal. “Het is hier altijd een kwestie van balans zoeken. De pedagogische kant van de weegschaal hadden we hier heel goed gevuld met elkaar. Nu zijn we de didactische kant aan het vullen. Dat is zeer belangrijk om een leerling in ontwikkeling te kunnen krijgen.”

Ondersteuning

Voor de versterking van het didactisch handelen is door Zuiderbos ondersteuning ingeschakeld van KPC Groep in de persoon van Sandra Loos. Jessica: “Sandra kan heel goed de context van het speciaal onderwijs doorgronden. Ze sluit in haar werkwijze aan

bij wat er al goed gaat en zorgt voor positieve bekrachtiging. Tegelijkertijd heeft ze een kritische blik van de expert: 'dit is wat we bedoelen met EDI', 'zo moet je naar de leerling kijken'. De leerkrachten kregen terugkoppeling die hen verder hielp. Nooit vanuit een houding van 'ik zal het jullie eens even vertellen'. Tegelijkertijd draait ze niet om de hete brei heen."

In dat proces zijn onder begeleiding van Sandra passende antwoorden gevonden om het didactisch handelen te versterken. Jessica zit vol met voorbeelden van leeractiviteiten die dit jaar zijn opgezet en uitgevoerd om wat ze noemt 'de didactische rugzak' van de teamleden verder te vullen. Van studiebijeenkomsten tot (video)observaties in de verschillende groepen. Van 1-op-1-begeleiding tot coaching van de intern begeleiders.

Jessica: "We zitten eigenlijk nog middenin het leerproces. Er ligt nu een sterk fundament om instructies doelgerichter en efficiënter vorm te geven, beter aan te sluiten bij de niveaus en behoeften van leerlingen en de leerlingen betere feedback te geven. We zien nu al dat dit in combinatie met het pedagogische klimaat voor minder gedragsproblemen in de klas zorgt."

Leerproces van het team

Met zekere trots spreekt Jessica over de aanvullingen op 'het handelingsrepertoire van de teamleden'. Niet minder trots toont ze zich over de groei in het *teamleren*. Kennisdeling en elkaar feedback geven is steeds meer een vanzelfsprekendheid in de teamcultuur, zo is tussen de regels door te beluisteren in het gesprek met Jessica. "Dit is echt het leerproces geweest van het team."

Inspectiebezoek

De kwaliteitsslag die het SO-team aan het maken is op didactisch vlak blijft niet onopgemerkt. Ook niet bij de Inspectie, laat Jessica weten. "Het afgelopen Inspectiebezoek hebben we een positieve beoordeling gekregen. Het was de kers op de taart van de ontwikkeling die we hebben doorgemaakt. We hebben de Inspectie de EDI-lessen laten zien. In de gesprekken met leerlingen kreeg de Inspectie de bevestiging dat lessen didactisch goed in elkaar zitten."

Doorgaande lijn

Wat als rode draad steeds terugkomt in het gesprek: het team is en blijft in ontwikkeling. Jessica: "We zijn onderweg en zitten eigenlijk nog middenin het proces. De professionalisering van het didactisch handelen gaat het nieuwe schooljaar door onder

leiding van Sandra. Zodat er een door-
gaande lijn komt in het didactisch handelen.
Dat is een van onze speerpunten in het
komend jaar. Hoe kunnen we verder
verdiepen wat we nu hebben en hoe kunnen
we dit borgen zodat we dit als standaard
weg kunnen zetten? We gaan daarom aan
de slag met Lesson study en het syste-
matisch verbeteren van de lessen. Drie
collega's zijn onder begeleiding van
Sandra dit schooljaar al gestart met het
voorbereiden van lessen, het observeren
van lessen en het evalueren: zijn de doelen

van de lessen bereikt? Zijn de juiste
werkvormen ingezet? Zijn de leerlingen
voldoende geactiveerd en waren ze echt
betrokken? En in een groter teamverband
gaan we de opbrengsten samenbrengen
zodat nog scherper wordt wie is sterk in
welk onderdeel en hoe kunnen we leren
van en met elkaar. We willen ervoor zorgen
dat de kinderen hier zo goed mogelijk
onderwijs krijgen en het fijn vinden om hier
te zijn. Want daar doen we het voor en dat
is wat ons motiveert in onze ambitie om
het didactisch handelen te versterken."

Drie vragen aan Sandra Loos

Vraag 1 *Wat waren in jouw ogen belangrijke succesfactoren?*

"Een belangrijke sleutel was dat er steeds goede afstemming was met de stuurgroep. Hierin was een goede afspiegeling van het team vertegenwoordigd. We spraken over hoe we de doorgaande lijn konden realiseren en hoe we hierbij het hele team steeds mee konden blijven nemen in het proces – met veel parttimers is dit een uitdaging – en de uitvoering in de klas."

"Ik ben in dit traject op afroep flexibel inzetbaar geweest om op passende momenten studiebijeenkomsten, observaties en teamterugkoppelingen te verzorgen over de voortgang en 1- op -1 begeleidingsmomenten vorm te geven. Wat ik ook wil aanstippen: de samenwerking met teamleider Jessica en een andere externe adviseur, die zich vanuit haar rol heeft gericht op de didactische analyse, is efficiënt en ook prettig verlopen. Zo hadden Jessica en ik altijd korte lijntjes waardoor we adequaat en passend konden schakelen wanneer nodig."

Vraag 2 *Kun je een moment benoemen in dit traject dat je dacht: wow, daar doen we het voor!*

“Na afloop van één van de Lesson study momenten evalueerde de leerkracht met de kinderen hoe ze de les hadden ervaren. De reacties die daarop kwamen waren fantastisch om te horen en ook echt de reden waarom ik dit soort begeleidingstrajecten zo waardevol vind om te doen; *Juf, ik vond het zo fijn dat je de les eerst zelf kort hebt uitgelegd en dat we daarna zoveel verschillende activiteiten hebben gedaan en niet alleen maar saai vanuit ons boekje hebben gewerkt, maar bijvoorbeeld ook samen mochten werken.* Dan zit ik echt te genieten achter mijn film-apparaat. Ik zie een trotse en stralende juf. Want wow: wat een mooie complimenten krijg je dan van de kinderen uit jouw klas. En ik zie betrokken, enthousiaste en gemotiveerde kinderen.”

Vraag 3 *Als extern begeleider is het jouw missie om teams te leren het zelf te doen en je overbodig te maken. Is het in jouw ogen gelukt om het team te empoweren?*

“Ik denk dat zeker. Ik ben in ieder geval heel trots op wat dit team met deze boeiende doelgroep kinderen in het afgelopen schooljaar in een doorgaande lijn heeft neergezet op het gebied van didactisch handelen en didactische analyse. En niet alleen ik denk dat, maar ook de inspectie die recent is langs geweest onderschreef dat het team dezelfde taal sprak op het gebied van de didactiek en mooie elementen rondom didactisch handelen heeft laten zien. Zelfs in de gesprekken die zij met kinderen hebben gevoerd kwamen elementen vanuit didactisch handelen naar voren. Het inspectiebezoek en de resultaten daarvan vormen een mooie kroon op het werk.”

“Nu op naar een mooi vervolg waarin we de borging verder gaan vormgeven en de Lesson study methodiek gericht op het didactische handelen verder gaan uitrollen. Hierbij draaien de interne begeleiders met mij mee om ook dit element zelf in de vingers te gaan krijgen. Ik heb er heel veel zin in.”

Meer weten?

s.loos@kpcgroep.nl

www.kpcgroep.nl/sandraloos

Leergesprekken met leerlingen als onderdeel van kindgericht werken

De Oversteek in het Brabantse Liempde is op weg naar onderwijs waarbij in alle facetten kindgericht gewerkt wordt. Het voeren van leergesprekken met kinderen is een logisch onderdeel hiervan. Intern begeleider Nina van den Nieuwenhuizen neemt ons mee in de stappen die het team dit schooljaar heeft gezet.

'We bouwen de brug terwijl we erover lopen'. Dit is de leidraad voor het meerjarige ontwikkelproces van deze basisschool in het Brabantse Liempde. Eerder vertelde directeur-bestuurder Irene Verbeet in een interview uitgebreid over de ambitie om kindgericht te gaan werken en schetste ze de ontwikkellijnen die zijn uitgezet. Samen onderzoeken, samen doorgronden, samen verbeteren, samen leren, samen successen vieren. Vanuit deze insteek is het team in een continu proces bezig om nog beter aan te sluiten op de onderwijs- en ontwikkelbehoeften van de kinderen.

Kartrekker

Het kind écht zien en centraal stellen, dat is de kortste samenvatting van wat het team van De Oversteek drijft. In lijn hiermee zijn in het nu bijna afgelopen schooljaar alle bouwen van de school aan de slag gegaan met het thema Leergesprekken met kinderen. Kartrekker van dit project is intern begeleider Nina van den Nieuwenhuizen. Dit schooljaar ging ze van start in deze voor haar nieuwe functie; daarvoor was ze 12 jaar leerkracht op De Oversteek. "Heel fijn om dit thema op te pakken; het voeren van gesprekken mét in plaats van kinderen is zo belangrijk. Het vorige schooljaar hebben we sterk ingezet op het vergroten van de zelfstandigheid van kinderen. Dit jaar hebben leergesprekken centraal gestaan."

Rustig en to-the-point licht Nina de achtergrond toe. "Als je zicht wilt krijgen op wat het kind nodig heeft, is het leergesprek heel belangrijk. Het kind kan het beste zelf verwoorden waar zijn onderwijsbehoefte ligt. Bij kleuters gaat het er vooral

om dat ze alvast wennen aan het gesprekken voeren over hun eigen handelen. Bij de oudere leerlingen hebben we ervoor gekozen om vooral in te zetten op het thema 'een kritische houding naar jezelf'."

Gedeelde visie

Eerste stap in het ontwikkeltraject invoeren van leergesprekken was het komen tot een gedeelde visie, vertelt Nina die naast haar werk op De Oversteek bezig is met de Master Educational Needs. Als hulpmiddel bij de visiepaling gebruikte het team de bekende Golden Cirkel van Sinek.

"Waarom willen we dit? Waarom is dit voor ons en onze kinderen belangrijk? In die fase hebben we ook de literatuur meegenomen en er voor ons team belangrijke kernpunten uitgehaald. We stelden met elkaar vast dat door in gesprek te gaan met de leerling je aan hun intrinsieke motivatie kunt werken. Als leerlingen zich eigenaar voelen zijn ze vaak meer betrokken bij het onderwijs."

Om leerlingen te stimuleren in het leergesprek te komen tot een kritische houding is in het ontwikkeltraject een instrument ontworpen: een spinnenwebdiagram. Zo kunnen leerlingen zelf

aangeven en visualiseren hoe ze zich zelf inschalen bij criteria als: *'Ik doe actief mee tijdens de uitleg'*. *'Ik kan zelf tot oplossingen komen.'* *'Ik controleer mijn werk'*. Sterke en zwakte punten komen letterlijk in beeld door het inkleuren van het spinnenweb. Nina: "Leerlingen geven zelf aan waar ze zitten en wat ontwikkelpunten zijn. Zo leren ze een doel te kiezen, een plan te maken en daaraan te gaan werken. We hebben voor de bouwen spinnenwebben gemaakt met verschillende criteria zodat we ook aansluiten bij de ontwikkel-fases van kinderen op weg naar meer zelfstandigheid en betrokkenheid."

Meedenken

Betrokkenheid is ook het kernwoord voor de manier waarop de leerkrachten participeerden in het ontwikkeltraject rond het voeren van leergesprekken en het creëren van een structuur en opbouw van de leergesprekken. Nina: "Leerkrachten zijn hier gewend om mee te denken en lijnen uit te

zetten en wil aan de slag en het samen oppakken". Net als bij eerdere ontwikkeltrajecten in het kader van kindgericht werken zijn ook voor de leergesprekken op De Oversteek experimentele proeftuinen opgezet. Nina: "In dit traject hebben we ervoor gekozen om beeldbegeleiding in te zetten. We zijn bij leerkrachten die oefenden met leergesprekken video-opnames gaan maken. Ook konden leerkrachten zelf filmpjes aanleveren. In nabesprekingen zijn we elkaar filmpjes gaan bekijken."

"Trots-momenten"

Dat was voor het team een spannende stap waarbij soms ook wat koudwatervrees overwonnen moest worden, vertelt Nina. Maar het past in de beweging die het team aan het maken is: elkaar meer feedback geven. "We willen leren van elkaar en samen gespreksvaardigheden ontwikkelen in het voeren van leergesprekken. In de video's hebben we de focus gelegd op 'trots'-momenten; de sterke momenten dus van het

gesprek. We vroegen de leerkrachten een moment te tonen waarop ze trots waren.”

Met ‘we’ doelt Nina op zichzelf en op Sandra Loos, die als externe deskundige ook dit ontwikkeltraject heeft begeleid op De Oversteek met onder meer scholingsbijeenkomsten, coaching en observaties bij het oefenen met leergesprekken. “In de nabespreking gingen Sandra en ik met de leerkrachten dieper in op vragen als: ‘welke kwaliteiten zie je bij je collega bij het voeren van leergesprekken?’ Door juist in te steken op wat goed is gegaan, zag je dat de leerkracht in een flow kwam. Je ziet dat leerkrachten dan groeien in zelfvertrouwen. Door het gebruik maken van beelden leren ze zo veel van elkaar zonder dat je hoeft te zeggen ‘dit of dat kan je beter doen’. Ze leren van elkaar én van het beeld. Vooral het samen bekijken is zo waardevol.”

Impact

Nina is onder de indruk van de impact en waarde van leergesprekken voor leerling én leerkracht. “Door leergesprekken te voeren ontwikkel je je leerkrachthandelen en leer je ook de leerling meer bij zijn eigen leerproces te betrekken. Ik zag in de oefengesprekken een leerling die in de klas best wel stil of verlegen is heel mooi komen tot zelfreflecties. Hij was zo open in het gesprek waardoor de leerkracht en de leerling elkaar beter leerden kennen. Dat soort momenten zijn echte highlights. Kinderen kunnen je enorm verrassen met hun reflectievermogen en hoe ze tegen dingen aankijken.”

De sleutelvraag: wat levert het onder de streep allemaal op? Even valt Nina stil. Dan zegt ze: “We krijgen door deze leergesprekken kinderen beter in zicht: wat

hebben ze nodig? Wat zijn hun wensen? Wat vinden ze lastig? Door de leergesprekken leren leerkrachten nog beter af te stemmen op wat een kind nodig heeft. Dit in de verschillende inhoudelijke vakken maar ook in hoe je het kind benadert. Zo versterk je ook de relatie en zonder relatie geen prestatie. We kijken hier heel sterk naar de groei van het kind ten opzichte van zichzelf en niet zozeer naar de groei ten opzichte van het gemiddelde of ten opzichte van klasgenoten. Daarom kozen we hier voor het leerlingvolgsysteem IEP, dat past bij onze visie op leren en ontwikkelen van kinderen.”

Invoering van leergesprekken

Voor de leergesprekken zijn formats ontwikkeld. Als houvast voor de toekomstige verslaglegging van de leergesprekken. Bedoeling is dat vanaf het schooljaar 2024-2025 de leergesprekken ingevoerd gaan worden. Het idee is dat deze vier keer per jaar gaan plaatsvinden met leerlingen in kleine groepjes van vier. Dit zorgt voor interactie tussen de leerlingen. “Het was mooi om te zien hoe kinderen met elkaar meedachten en elkaar ook tips gaven.”

Fundering gelegd

Nina put veel vertrouwen uit de in dit schooljaar gezette stappen. “We gaan de leergesprekken zo krachtig mogelijk neerzetten. Mogelijk gaan we ze voeren naar aanleiding van rapporten of koppelen aan IEP Hart en Handen. Er zijn verschillende mogelijkheden. De lijn die we hebben ingezet gaan we doortrekken. Kindgericht werken is het hogere doel dat we nastreven en leergesprekken zijn een belangrijk onderdeel daarvan.”

Zoals eerder gemeld startte Nina dit schooljaar als IB-er. Ook voor zichzelf kijkt Nina terug op een boeiend en leerzaam schooljaar. Zeer tevreden toont ze zich met de ondersteuning die ze kreeg in haar nieuwe rol als IB-er van Sandra Loos. "Sandra heeft een positieve insteek en wat

ze krachtig doet is de verantwoordelijkheden delen. Ze zet mensen in hun kracht: 'jij pakt dit op. En ik ben er als je me nodig hebt'. Ook naar mij toe stelde ze zich zo op. Ze heeft mij de kans gegeven om te groeien. Als nieuwe IB-er was dit voor het eerst dat ik het team mee mocht nemen in een ontwikkeltraject. Er waren momenten dat het best spannend was. Vroeger zat ik als leerkracht aan de andere kant; nu was het mijn rol om ook als er soms weerstand was het doel voor ogen te houden en mensen door lastige fases heen te helpen."

Als ze door haar oogbaren kijkt ziet Nina dat op De Oversteek een sterke pedagogisch-didactische fundering is gelegd in de afgelopen jaren. Nu is het zaak de vernieuwingen te borgen komend schooljaar, stelt ze. "Er gebeuren hier veel mooie dingen. Als team groeien we, we geven nog meer feedback naar elkaar en zijn echt aan het professionaliseren."

Drie vragen aan Sandra Loos

Vraag 1 *In wat voor perspectief stond dit traject?*

"Dit traject liep door in een tweede schooljaar van ondersteuning. In het eerste jaar hebben we samen met de leerkrachten ingezoomd op het steeds meer kindgericht gaan werken. Centraal stond het werken vanuit ontwikkellijnen en het ruimte geven aan kinderen met daarbij het vergroten van de zelfstandigheid bij de kinderen. De sleutelvraag: wat vraagt dat van jou als leerkracht? In het afgelopen schooljaar hebben we daar als ontwikkelpunt het voeren van leergesprekken met kinderen aan toegevoegd en zijn we samen lerend op weg gegaan om dit praktisch vorm te geven vanuit een gezamenlijk opgestelde visie."

Vraag 2 *Was er een moment in dit traject dat je dacht: 'hier doen we het voor'!?*

"Ik vind het altijd prachtig als een team niet alleen van mij leert, maar juist ook van elkaar en elkaar op ideeën brengt, zodat er echt een doorgaande lijn kan ontstaan vanuit intrinsieke motivatie. Tijdens een van de studiedagen is vanuit een van de clusters een idee geopperd om het spinnenweb dat wordt gebruikt bij het voeren van de leergesprekken verder te verfijnen en optimaliseren. Meteen stonden de andere clusters hiervoor open en zagen ze allerlei mogelijkheden om dit voor hun eigen cluster ook te gaan doen. Het leren van elkaar krijgt dan echt betekenis en dan sta ik enorm te genieten. Als trainer hoef ik dan alleen nog de juiste vragen te stellen en dan vloeit er een mooi gesprek uit voort en worden er in onderlinge afstemming met elkaar mooie afspraken gemaakt waar iedereen zich in kan vinden. Leren van en met elkaar en werken vanuit een doorgaande lijn ontstaan hier dan bijna als vanzelf en dat is gaaf om te zien. Een team laat daarmee zien dat ze in de flow zitten en zelf de verantwoordelijkheid hebben geleerd te pakken voor de doorontwikkeling van het traject. Dan is mijn missie geslaagd en kan ik met een trots en tevreden gevoel genieten van de stappen die het team heeft gezet."

Vraag 3 *Je hebt dit team nu in aansluitende ontwikkeltrajecten ondersteund rond kindgericht werken. Welke beweging heeft het team gemaakt de afgelopen jaren als je het over de hele lijn bekijkt?*

"De teamleden zijn echt steeds meer open gaan staan voor leren van en met elkaar en het ontvangen en geven van feedback aan elkaar. In dit geval het voeren van leergesprekken met kinderen. Het maken van filmopnames en dit samen bespreken is ook steeds minder spannend en zorgt voor onderlinge leermomenten en kijkjes in elkaars praktijk. Het team had zichzelf met dit traject ten doel gesteld dat ze meer kindgericht wilden gaan werken en daarin zijn ze zeker geslaagd. Door vanaf het nieuwe schooljaar het voeren van de kindgesprekken wekelijks in te voeren hebben de kinderen en het team steeds beter zicht op de ontwikkeling van de kinderen en wordt de ontwikkeling van de afgelopen twee schooljaren geborgd in de praktijk."

Meer weten?

s.loos@kpcgroep.nl

www.kpcgroep.nl/sandraloos

Over Sandra Loos

“Met mijn uitgebreide bagage aan kennis en praktijkervaring ben ik als coach, adviseur en trainer actief in het primair onderwijs en (v)so. Mijn focus ligt op – vaak complexe – veranderen en implementatietrajecten bij scholen die hun onderwijs willen of moeten herinrichten. Elke context is uniek en vraagt om maatwerk en flexibiliteit.”

“Met praktijkervaring op alle lagen weet ik wat het betekent om 'in de klei te staan'. Hierdoor ben ik een gesprekspartner voor zowel bestuurders, schoolleiders, teams als leerkrachten. Ik help de verschillende perspectieven samen te brengen en kan door het 'pendelen' tussen de lagen voor afstemming zorgen binnen de organisatie.”

“Werken vanuit een positieve grondhouding staat centraal in mijn aanpak. Besturen en scholen die met mij samenwerken, vertellen dat ik echt inspireer en mensen en organisaties prikkel om van en met elkaar te leren. Het is bijzonder om mensen in beweging te brengen en gezamenlijk leren te bevorderen. Ik geniet ervan om hieraan een bijdrage te kunnen leveren.”

Meer weten?

s.loos@kpcgroep.nl

www.kpcgroep.nl/sandra loos